

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ร่วมกับคำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Development of Learning Activities in Social Studies Using a Creativity-Based Learning Approach and Open-Ended Questions to Enhance Creative Thinking Abilities and Learning Behaviors of Prathomsuksa 5 Students

สุพิชชา พิมพ์สา¹ พิชานิกา เพชรสังข์² ยุพิน ยืนยง²

Supitcha Pimsalee¹, Peechanika Pechsing² and Yupin Yuenyong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ และ 3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโตนดหลวง (สุขประสิทธิ์วิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ห้องเรียนละ 17 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด จำนวน 8 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 2) แบบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.65-0.76 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.35-0.59 และค่าความเชื่อมั่น 0.76 3) แบบวัดพฤติกรรมการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67-1.00 และ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าทีแบบสองกลุ่มอิสระกัน (Independent samples t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, Master of Education Degree in Curriculum and Instruction, Phetchaburi Rajabhat University

²อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, Dr., Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สุพิชชา พิมพ์สา, supitcha.ny@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 18 พฤศจิกายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 19 มีนาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 20 มีนาคม 2568

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดมีพฤติกรรมการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถเขียนสรุปบทเรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง

คำสำคัญ: ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมการเรียน การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน คำถามปลายเปิด

ABSTRACT

This research aimed to 1) compare the creative thinking abilities of students taught through social studies learning activities based on creativity-based learning incorporating open-ended questions with those taught using traditional social studies instruction; 2) compare the learning behaviors of students engaged in social studies learning activities based on creativity-based learning incorporating open-ended questions and those taught through traditional social studies instruction, and 3) examine the changes in learning behaviors of students taught by the developed social studies learning activities following the intervention. The sample consisted of Prathomsuksa 5 students at Wadnanodluang School (Sukpeasitwittaya) under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2, during the second semester of the 2022 academic year. The participants were selected through cluster random sampling, with two classrooms of 17 students each, divided into an experimental group and a control group. The research instruments included: 1) Eight social studies learning activity plans based on creativity-based learning incorporating open-ended questions, with content validity (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00; 2) the creative thinking ability test with item difficulty values ranging from 0.65 to 0.76, a discriminative power ranging from 0.35 to 0.59, and the reliability of 0.76; 3) The learning behavior measurement form had content validity (IOC) ranging from 0.67 to 1.00; and 4) The observation form on learning behaviors with content validity (IOC) ranging from 0.67 to 1.00. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Independent samples t-test, and content analysis.

The research results revealed that:

1. The creative thinking ability mean of students being taught by social studies learning activities using creativity-based learning and open-ended questions was higher than that being taught by using a conventional approach at a statistically significant level of .05.

2. The learning behavior mean of students being taught by social studies learning activities using creativity-based learning and open-ended questions was higher than that being taught by using a conventional approach at a statistically significant level of .05.

3. The learning behavior of students, taught through the social studies learning activities using creativity-based learning and open-ended questions showed noticeable improvement. The students demonstrated increased enthusiasm for learning social studies, were more receptive to others' opinions, and were able to independently write summaries of the lessons.

Keywords: Creative Thinking Ability, Learning Behaviors, Creativity-based Learning, Open-Ended Questions

ภูมิหลัง

วิชาสังคมศึกษานั้น เป็นวิชาที่มีความสำคัญมากวิชาหนึ่ง ตามโครงสร้างระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยเอกลักษณ์ที่สำคัญและโดดเด่นที่สุดประการหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มวิชาที่เรียนรู้ด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม (สำนักงานวิชาและมาตรฐานการศึกษา, 2552) ด้วยเหตุนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงเป็นวิชาที่จำเป็นต้องศึกษาเข้าไปในศาสตร์แขนง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานหลายด้าน ก่อนที่ผู้เรียนเหล่านั้นจะได้เข้าไปทำการศึกษาในศาสตร์ความรู้ด้านาประเภทเหล่านั้น ในการเรียนระดับอุดมศึกษาต่อไปและเมื่อพิจารณาไปถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ประกาศใช้ อยู่ในปัจจุบันนี้ว่ามีจุดมุ่งหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าครูอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษานั้นควรที่จะพัฒนาทวิวิธีในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของตนเองได้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนเต็มตามศักยภาพและความสามารถของตนเอง

นอกจากนี้การสอนรูปแบบใหม่ ๆ ยังช่วยให้ผู้เรียนใช้ทักษะต่าง ๆ โดยความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ ดังที่ Wanatabe (1999) ระบุว่าเราต้องอนุญาตให้มีการมีส่วนร่วมเชิงลึกในกระบวนการเรียนรู้ผ่านนักเรียนและครูอย่างเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้เกิดการสร้างสรรค์อย่างไม่มีข้อจำกัด ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้เราประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สามารถสร้างสิ่งต่าง ๆ มากมายตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยไปจนถึงเรื่องยิ่งใหญ่ ซึ่งมีความเจริญวัฒนาของโลกที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ วัฒนธรรมทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ ดนตรี วรรณคดี รวมถึงนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ล้วนเป็นผลผลิตที่เกิดมาจากการคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้เองความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญตั้งแต่ในระดับมวลมนุษยชาติ ประเทศชาติ องค์การ จนถึงหน่วยย่อยในระดับปัจเจกบุคคล

นักวิชาการหลายท่านล้วนระบุให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในสี่ทักษะสำคัญที่จะเตรียมความพร้อมเยาวชนเพื่อก้าวสู่อาเซียนและอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2559) ที่กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะเหล่านี้ไม่ได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน การเรียนรู้ในทักษะเหล่านี้จึงเป็นไปตามยถากรรม แต่ในศตวรรษที่ 21 นี้ เราไม่สามารถปล่อยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ไปตามยถากรรมได้อีกแล้ว การพัฒนาทักษะเป็นงานที่ต้องมุ่งพัฒนาให้เกิดขึ้นให้ได้ เพราะเป็นทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับโลกและปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้เตรียมพร้อมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ 21 ให้กับผู้เรียนเท่าที่ควรเห็นได้จากการสอนกระบวนการคิดหรือการสอนให้นักเรียนคิดมีความคลุมเครืออยู่มาก เนื่องจากกระบวนการคิดนั้นไม่ได้มีลักษณะที่สำคัญ คือ ทักษะการคิด

ทำให้นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแสดงความคิดเห็นการแสวงความรู้ด้วยตนเอง

ซึ่งเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน การเรียนการสอน เรื่องทักษะกระบวนการคิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอน จำเป็นต้องฝึกทักษะให้ผู้เรียนทุกระดับ รูปแบบการเรียนการสอน ที่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้นั้น คือ การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based Learning : CBL) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โครงสร้างหลักของการสอนพัฒนามาจากโครงสร้างการเรียน การสอนแบบใช้ปัญหาเป็น (Problem-based Learning) และ แนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แบบความคิดแนวนาน (Parallel Thinking) ของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน สำหรับการเรียน การสอนโดยระบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานนั้นช่วยให้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่ออนาคต ทำให้เกิดทักษะ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ลักษณะรูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์ เป็นฐานกำหนดให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก การค้นคว้าเรียนรู้ การเล่นเกมกระตุ้นความอยากรู้ การสอนและแนะนำแบบตัวต่อตัว การฝึกฝนการตั้งปัญหาและแก้ปัญหารายบุคคล การฝึกการทำงาน เป็นกลุ่มด้วยโครงการ การฝึกนำเสนอและวิจารณ์ แบบสร้างสรรค์ โดยการแข่งขันหลากหลายรูปแบบ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนอย่างสร้างสรรค์ (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2558)

การใช้คำถามของครูผู้สอน เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ควรนำไป บูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา เนื่องจากในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่ ผ่านมา พบว่า นักเรียนสามารถหาคำตอบ โดยการค้นคว้าศึกษา เพิ่มเติมอยู่ตลอด ทำให้นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์และขยาย ความคิดออกไปได้ แต่ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในปัจจุบันเป็นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และครูเปลี่ยนบทบาท ผู้คอยชี้แนะและสอนแบบแนะให้รู้คิด เพื่อส่งผลต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุธิธรรัตน์ (2555) ที่ได้กล่าวว่า คำถาม มีความสำคัญมากในการช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ความคิดคำถามจะทำให้ผู้เรียนมีแง่มุมความคิดที่แปลกใหม่ เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวางนำไปสู่ความเข้าใจ และเกิด การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่ง Jay McTighe (1991 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุธิธรรัตน์, 2555) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้ คำถามไว้ว่า ครูที่ใช้คำถามที่ต้องใช้ทักษะการคิดขั้นสูงจะช่วย

ยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ซึ่งประเภทของคำถามที่ครู ควรจะใช้จำเป็นต้องเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ คิดวิเคราะห์ กระตุ้นความสนใจ และเปิดให้นักเรียนได้แสดง ความคิดได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงจะทำให้การเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากขึ้น คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้มีคำตอบได้หลากหลายมากมาย มากกว่าหนึ่งคำตอบ และดึงเอาแนวคิดที่แตกต่างของนักเรียน ออกมา ทำให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดได้อย่างอิสระ พัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การให้เหตุผล เน้นให้นักเรียน ได้สื่อสารถึงความคิดทำให้ครูเข้าใจความคิดของนักเรียน ทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน และทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ระพีพัฒน์ แก้วอ่ำ, 2559) จากการสำรวจในห้องเรียนปกติ เกือบจะทุกวิชา คำถามส่วนใหญ่ของครูจะเป็นคำถามปลายปิด ที่ถามข้อเท็จจริง หรือถามเพื่อให้ให้นักเรียนคิดแบบเอกนัย (Convergent Thinking) ซึ่งเป็นการคิดแบบทิศทางเดียว มีงานวิจัย พบว่า เปอร์เซ็นต์ของการถามคำถามปลายเปิดที่เพิ่มขึ้นเพียง เล็กน้อยในห้องเรียนจะเพิ่มการคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งนักเรียนส่วนมากจะตอบด้วยความคิดไตร่ตรอง มากขึ้น และแสดงออกซึ่งการคิดระดับสูง นอกจากนี้ คำตอบ ดังกล่าวยังนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนด้วยกัน อีกด้วย (Carin & Sund, 1978) ดังนั้น คำถามปลายเปิด จึงเป็น ประเภทของคำถามที่ผู้วิจัยสนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา จากความสำคัญของการใช้ คำถามและคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่าครูควรมีบทบาทสำคัญ ในการเลือกใช้คำถามให้ถูกต้อง เพื่อกระตุ้นนักเรียนทุก ๆ คน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปราย พยายามกระตุ้นจินตนาการ ของนักเรียน และควรใช้คำถามที่เปิดโอกาสสำหรับนักเรียนทุกคน ได้ตอบ เพื่อแสดงความคิดของนักเรียน (ชัยวัฒน์ สุธิธรรัตน์, 2555)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อเด็กเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าความคิด สร้างสรรค์เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับสร้างงานใหม่ ๆ และเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญในการประเมินว่าคน ๆ นั้น จะเป็นคนที่ ประสบความสำเร็จระดับผู้นำของทุกสาขาอาชีพได้หรือไม่ เพราะคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของตนได้ต้องมีผลงาน ที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งเราสามารถเห็นตัวอย่าง

จากผลงานทั่วโลก ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นลักษณะของผู้นำทางปัญญาผู้พลิกประวัติศาสตร์ทางความคิดของโลกเสมอมา ดังนั้น การสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพในตนเองของเด็กให้เด็กมีชีวิตอย่างมั่นใจและมีคุณภาพมากขึ้น หากการสอนไม่ได้มุ่งให้นักเรียนพยายามคิด และมีความคิดเป็นของตนเอง ถือกรอบความคิดหรือหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ก็อาจจะทำให้คำจำแนกมากมายเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือมีพฤติกรรมในรูปแบบเดิมต่อเนื่องกันจากช่วงอายุคน ช่วงหนึ่งไปสู่อีกช่วงหนึ่งเป็นร้อย ๆ ปี (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2552) และนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษาตื่นตัวที่จะช่วยกันสานอุดมการณ์ไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน คือ มุ่งหวังสร้างเยาวชนไทยให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และสถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนให้เป็นไปในทิศทางเดียว โดยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการตรวจสอบคุณภาพทุกระดับ

Northampton Centre (2012) ได้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ออกเป็นสามองค์ประกอบ คือ พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับตนเอง พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับผู้อื่น และพฤติกรรมที่สัมพันธ์หลักสูตร ซึ่งจากงานวิจัยของ Amirtha & Umesh (2014) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบทความ “Student learning behavior and Academic achievement: Unraveling its Relationship” พบว่า พฤติกรรมการณ์เรียนรู้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

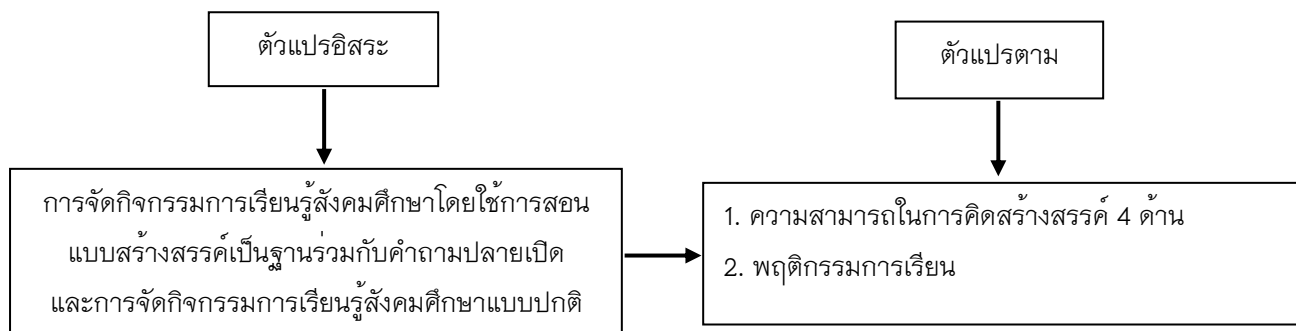
จากความหมายของพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมการณ์เรียนรู้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงสภาพการณ์เรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และพฤติกรรมการณ์แสดงออกในการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย ดังนั้น พฤติกรรมการณ์เรียนรู้จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ควรพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ความสำคัญของพฤติกรรมการณ์เรียนในวิชาสังคมศึกษานั้น จะมุ่งให้นักเรียนไปสู่ความสำเร็จได้นั้น คือ การที่ผู้เรียนเข้าใจ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ให้เป็นชีวิตที่ดีงามและช่วยสร้างสรรค์สังคม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา จึงเชื่อมโยงให้เด็กเรียนรู้ การใช้ชีวิตที่ถูกต้องอยู่อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ
3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโตนดหลวง (สุพรรณสิทธิ์วิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยมีห้องเรียนละ 17 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

- 3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด
- 3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ
- 3.3 แบบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์
- 3.4 แบบวัดพฤติกรรมการเรียน
- 3.5 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด 2) แบบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ 3) แบบวัดพฤติกรรมการเรียน และ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

4.2 ขั้นดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งสองกลุ่มด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสองชนิดที่เตรียมไว้

4.2.2 ผู้วิจัยทำการทดลอง กลุ่มละ 2 คาบเรียนต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

4.2.3 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด

4.3 ขั้นหลังการทดลอง ภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และแบบวัดพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

1) การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกและสังเกตของผู้วิจัย เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด กับนักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ โดยใช้ ค่าสถิติ t-test for Independent Samples

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.35, p < .05$)

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดมีพฤติกรรมการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.10, p < .05$)

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถเขียนสรุปบทเรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบในการจัดกิจกรรม การใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานจากการสอนโดยใช้วิธีนี้นั้นดีกว่าการสอนในวิธีปกติที่ครูใช้การอธิบายให้นักเรียนฟัง เขียนขึ้นกระดานให้นักเรียนดู ไม่มีใบความรู้ ไม่มีรูปภาพประกอบ ไม่มีสื่อวิดีโอ ในส่วนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาใหม่มีใบความรู้ รูปภาพประกอบ สื่อวิดีโอ ทำให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียนในการทำกิจกรรม ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด จำนวน 8 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง โดยมีการจัดรูปแบบการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจ ขั้นที่ 2 ตั้งปัญหาและแบ่งกลุ่มตามความสนใจ ขั้นที่ 3 ค้นคว้าและคิด ขั้นที่ 4 นำเสนอผลงาน และขั้นที่ 5 ประเมินผล ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการประเมินตรวจสอบและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำมาจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสนใจการทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ๆ ในห้องเรียนเป็นอย่างดี นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม ทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิริยะ ฤาชัยพานิช (2558, หน้า 23-27) ได้ให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL) ว่าต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการในการแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ปัญหา และอาศัยความคิดสร้างสรรค์ช่วยในการวิเคราะห์ผ่าน 8 กระบวนการ ได้แก่ 1) ให้แรงบันดาลใจเพื่อทำให้ปัญหาย่อยขึ้น 2) ศึกษาด้วยตนเองนักเรียนจะได้ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง

เพื่อคำตอบที่สร้างสรรค์ 3) นักเรียนปรึกษาครูผู้สอนโดยตรง 4) นักเรียนจะได้แก้ปัญหาของตนเองที่ตนได้รับ 5) อาศัยการเรียนรู้แบบเกมเป็นฐาน 6) การทำงานเป็นทีม 7) การนำเสนออย่างสร้างสรรค์ และ 8) การประเมิงานร่วมกันของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับการสอนแบบความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานจะสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทักษะความคิดสร้างสรรค์ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การสื่อสารกันภายในกลุ่มและการจัดสรรเวลา เหตุนี้ที่กล่าวมาข้างต้นจึงสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด มีพฤติกรรมการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้ต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนทั้งหมดหลังจากได้สื่อการสอนจากที่บ้าน แต่ผู้เรียนต้องฝึกแก้โจทย์สถานการณ์ ตอบคำถามได้หลากหลาย ที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องมีการเตรียมตัวก่อนกลับมาเรียนที่ห้องเรียนและเก็บข้อสงสัยที่ไม่สามารถหาข้อมูลไว้เพื่อมาถามครูผู้สอนที่โรงเรียนและทำการอภิปรายกันในห้องเรียน ดังที่ อนุธรรม สมพงษ์ และศลวาลย์ มะลิไทย (2560) ได้กล่าวว่าการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการสอนที่หลากหลายไม่ยึดติดกับวิธีใดวิธีหนึ่ง และเน้นผู้เรียนให้มีทักษะมากกว่ามีแค่ความรู้เดิม อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน และทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางกิจกรรมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2558, หน้า 23-27) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสอนแบบคิดสร้างสรรค์เป็นฐานผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะในการค้นคว้า

หาความรู้ ทักษะในการคิด ทักษะในการนำเสนอ ทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะในการบริหารเวลา นอกจากนั้นนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานได้ให้ความเห็นว่า การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น จากการได้ตั้งประเด็นปัญหา ศึกษาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และได้นำความรู้ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานของกลุ่ม

ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติพบว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งในชั้นสร้างความสนใจโดยการตั้งคำถามในสิ่งที่สนใจและชั้นสำรวจค้นหานักเรียนมีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูล ลงมือปฏิบัติจริง มีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นเกิดความสามัคคีในกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยกันคิดเพื่อนำไปสรุปเป็นองค์ความรู้ต่อไปโดยครูคอยกระตุ้น ชี้แนะ โดยเฉพาะในขั้นตอนการอธิบายและลงข้อสรุป และชั้นขยายความรู้ วิเคราะห์ผลและสรุป ทำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลหาแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง สามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิดมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถเขียนสรุปบทเรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่สัมพันธ์กับตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจและมีความสนใจการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาสังคมศึกษา เอาใจใส่ต่องานและทำงานเสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด กล้าสอบถามครู เมื่อมีสิ่งที่ยากรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาที่เรียนอย่างสม่ำเสมอ ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนที่สัมพันธ์กับผู้อื่น นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน รู้จักแบ่งงานและปฏิบัติงานตามข้อตกลงของกลุ่ม กล่าวพูด ชักถาม รวมถึงแสดงความคิดเห็นต่อหน้าเพื่อน ๆ ภายในห้องเรียน รวมถึงการแลกเปลี่ยนพูดคุยเนื้อหาล่วงหน้า

ภายในกลุ่มก่อนคุณครูเข้าสอน และพฤติกรรมการเรียนที่สัมพันธ์หลักสูตร นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียน การทำงาน สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนอกจากเนื้อหาสังคมศึกษาภายในห้องเรียน กล้าซักถามในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจศึกษาและเขียนสรุปบทเรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเอง ตามแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ เมื่อผู้เรียนได้สถานการณ์ปัญหา ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของเพียเจต์ และสอดคล้องกับ กิติกรณ เจะเหลา (2555) ได้กล่าวว่า จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และได้วิเคราะห์ผลจากการมีส่วนร่วมการถามคำถาม การตอบคำถามและได้รับการเสริมแรงทางบวก พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น มีความรับผิดชอบ มีความสนุกสนานในการเรียน จึงส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การจัดการเรียนสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการเสริมแรงทางบวกทำให้นักศึกษามีความตั้งใจเรียนมากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด ได้มาจากการสร้างสรรค์ของแต่ละคนที่มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ความรู้เดิมต่อยอดความรู้ใหม่ ที่หลากหลาย ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทบาทของตนเอง เปิดใจกว้างที่จะยอมรับฟังความคิดของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ครูควรส่งเสริมช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน มีการเตรียมความพร้อมของกิจกรรมในทุกขั้นตอน ยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสมกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก นำเสนอข้อมูลที่ค้นพบเพื่อที่จะบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การวางแผนการสอน ครูควรมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้ามอบหมายงานให้นักเรียนอย่างรอบคอบ เช่น การแจ้งให้ศึกษาข้อมูลที่จะต้องใช้ในการกิจกรรมครั้งต่อไปในแต่ละเรื่อง เพราะเนื่องจากเวลาที่ใช้ในการสอนมีอย่างจำกัด มีการเปลี่ยนแปลงการจัดกลุ่ม เมื่อเปลี่ยนเนื้อหาหรือบทเรียน เพื่อฝึกได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มกับเพื่อนในห้องเรียน

3. การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิชาสังคมศึกษาไปใช้ในชั้นเรียนควรเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยในตัวคำถามปลายเปิดก่อน และคำถามที่ใช้ควรเริ่มจากคำถามปลายเปิดที่ง่ายก่อนแล้วจึงเริ่มใช้คำถามปลายเปิดที่ยากขึ้น

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน ชั้นกิจกรรมกลุ่มการดำเนินกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสร้างผลงานสร้างสรรค์ ครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดนอกกรอบและหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน กระบวนการกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนแบบละความสามารรถ เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม และครูผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเรื่องกระบวนการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับคำถามปลายเปิด ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กิติกรณ เจะเหลา. (2555). ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กระบวนการกลุ่มและการเสริมแรงบวก. เข้าถึงได้จาก http://www.pvca-ri.com/myfile/141014210649_1.pdf
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). 80 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์ คอร์ปอเรชั่น.
- ทิศนา แหมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญสม ลอยบัณฑิตย์. (2547). การศึกษาผลของการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ระพีพัฒน์ แก้วอ่ำ. (2559). การใช้คำถามปลายเปิดในการสอนคณิตศาสตร์. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(15), 206–211.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity-based Learning (CBL). วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 23–27.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อนรรฆ สมพงษ์ และลดาวัลย์ มะลิไทย. (2560). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐานในรายวิชาการศึกษาเอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2552). สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ปิ๊กลัส.
- Amirtha, M. T., & Umesh, S. J. (2014). Student learning behavior and academic achievement: Unraveling Its relationship. *Indian Journal of Applied Research*, 4(12), 57–59.
- Carin A. A., & Sund R. B. (1978). *Creative Questioning and Sensitive Listening Technique: a Self-Guided Approach*. New Jersey: Merrill/Prentice Hall.
- Northampton Centre. (2012). *What is Learning Behaviour?*. Retrieved from <http://www.ncflb.com/aboutus/learningbehaviour/>
- Watanabe, Y. (1999). Second language literacy through student-centered learning. *The Internet TESL Journal*, 5(2), Retrieved from <http://itelsj.org/Articles/Caprio-StudentCentered.html>